

RÁDA VIDÍM ZA ROH

Byla průkopnicí české onkologie a v proslulé Nemocnici Na Pleši vydupala ze země také oddělení rehabilitace, které se stalo jedním z nejuznávanějších v Čechách. Přesto je MUDr. Alexandra Aschermannová skromná a navíc velmi příjemná dáma, která sice vzbuzuje respekt, ale zároveň vám s laskavostí a něhou maminky naservíruje vlastnoručně upečený koláč.

Onkologie je emočně velmi vyčerpávající medicínský obor – proč jste si vybrala právě ji?

Vyplynulo to tak nějak přirozeně, a jak už to v životě často bývá, vlastně i náhodou. Původně jsem se věnovala interně a pneumologii, tedy plicnímu lékařství. Pracovala jsem v Nemocnici Na Pleši, kde se léčili především pacienti s nemocemi plic. A vzhledem k tomu, že začátkem 80. let vznikla zvýšená potřeba péče o onkologické pacienty v Praze a Středočeském kraji a nemocnice měla určitou možnou kapacitu lůžek, část se jich přizpůsobila oboru klinic-

ké onkologie. V tu dobu nikdo neměl tuto specializaci a já, protože jsem nebyla ve straně, jsem ji dostala, v uvozovkách, za trest. Byla jsem tak mezi prvními, kdo si atestaci z klinické onkologie udělal. Tehdy, v roce 1982, byla onkologie skutečně nesmírně chmurný obor, nebylo k dispozici potřebné diagnostické ani léčebné vybavení. Dokonce jsem tehdy měla mezi kolegy pocit jakéhosi „týrání“ – slyšela jsem rádobý vtípné řeči typu jestli chce uvařit kávu do černého hrnku nebo kolik mi zrovna zemřelo pacientů. V začátcích jsem si pak musela prožít i svoji fobii z toho, jak je to těžké a jak najít správný přístup k tomu, aby mě to neničilo. Ale protože jsem povahou bojovnice, zvládla jsem to. Začali jsme tedy postupně budovat onkologické oddělení – lůžkovou péči, poté ozařovnu a specializované laboratoře. Již tehdy jsme začali klást důraz také na paliativní péči – našťastí se, po mnoha letech, v současnosti opět dostává do popředí zájmu. Už tehdy jsem tak nějak intuitivně cítila, jak nesmírně důležité je poskytnout nemocnému, kromě léč-

by, i jistou míru kvality života. Že jde „nejen“ o to, ten nádor porazit, ale jakým způsobem ten člověk bude dál žít. Paliativní péče je pro mne přirozenou součástí celkové péče o nemocného, takže mě teď těší, že na má slova došlo. (usmívá se) I přes dnešní obrovské pokroky v medicíně totiž máme, bohužel, stále vysoké procento nemocných, kteří přicházejí již v pokročilých stádiích rakoviny – nebo se jich dočkají –, a pak je nezbytné dodat jim nějakou jistotu, podporu, naději a určité zázemí. Jsem přesvědčená o tom, že paliativní péče musí mít svoji kvalitu i úroveň.

Vraťme se tedy ještě do Nemocnice Na Pleši, kde jste se začala onkologii intenzivně věnovat...

Tehdy, jak už jsem zmínila, tam nikdo onkologii nedělal, takže jsem se časem stala primářkou. A po revoluci, kdy se rozhodovalo o tom, kdo se stane šéfem celého odborného ústavu, mě zaměstnanci požádali, abych se zúčastnila konkurzu. Ten jsem nakonec vyhrála, a od roku 1994 jsem 20 let, dokud se nemocnice neprodala do soukromého vlastnictví, dělala primářku i ředitelku. Měla jsem na starost 230 zaměstnanců.

Jen u onkologie ale Na Pleši pod vašim vedením nezůstalo.

Zlomovým okamžikem pro mě bylo, když se onkologie konečně „zaběhla“ a větší část nemocnice stále patřila pneumologii, jejíž kapacita nebyla zcela naplněná. Intenzivně jsem tedy přemýšlela o tom, jak ji optimálně využít. Tehdy nebyla rehabilitace ani zdaleka v popředí zájmu, ale já jsem uvažovala o oboru, který by byl pro všechny nějakou vzpruhou a povzbuzením. Vzpomínám si přesně, jak jsem se jednou ráno probudila a napadlo mne založit právě oddělení rehabilitace. Troufám si říci, že to byl moc dobrý nápad i krok... (usmív)

Zkrátka jste znovu tak trochu „předběhla dobu“...

Asi tak. Víte, já mám totiž hrozně ráda „vidět za roh“. Vždycky jsem se svá rozhodnutí snažila dělat s tím, aby měla nějakou perspektivu a výhled, který by platil i do budoucna. Krátkozraká rozhodnutí totiž často způsobují nejen ve zdravotnictví, ale i v dalších oborech, chaos. Většinou se řeší věci „na teď“ nebo „za chvíli“ a dlouhodobější vize chybí. Navíc se to nikomu nechce moc řešit a málokdo také umí myslet na následky. V tom se naprosto shodujeme i s mým mužem.

Váš manžel je světově uznávaný invazivní kardiolog. Dvukariérové manželství není jednoduché a jeden musí vždy stát tak trošku v pozadí, stranou.

Já s nadsázkou říkám, že je tak úspěšný proto, že jsem mu vždy dělala zázemí... Za prvé jsem přející, (usměv) a za druhé jsem si už tehdy, čerstvě po studiích a před svatbou, uvědomila, že jeden z nás se bude muset upozadit, a tak jsem to udělala. Zcela dobrovolně. My ženy jsme zkrátka zodpovědné za to, „udržet“ další pokolení.

A navíc – vy, šéfka velkého zdravotnického zařízení, primářka na onkologii a zároveň máma dvou synů, která má na starosti celou domácnost. To musel být pořádný záprah. Jak jste to zvládala?

Musím se přiznat, že jsem měla velkou podporu svých rodičů, mohla jsem se na ně ve všem spolehnout a s kluky mi také hodně pomáhali, jinak bych to při svém pracovním vytížení zvládala mnohem hůř. Ale ani tak nezapomenu třeba na to, jak mi bylo, když jsem jednou přijela z práce domů a můj starší syn, tehdy ještě malý kluk, stál před domem a naříkal, že nikdo není doma. A ten můj mladší má dodnes pocit, že jsem se mu nevěnovala na 100 %, i když jsme se s manželem a rodiči dětem ze všech sil snažili dát naprosté maximum.

Nezalitovala jste přece jen, alespoň na chvíli, že jste se možnosti vybudovat si také velkou kariéru ve prospěch té manželovy vzdala?

Párkrát jsem o tom zapřemýšlela. Ne že bych toho doslova litovala, možná tak trošku. Ale když jsme byli po letech s mužem pozváni na Hrad a manžel přebíral od tehdejšího prezidenta Václava Klause Státní vyznamenání, stálo to za to. Byla jsem na něj hrozně pyšná.

I když jste v důchodu, stále se své profesi svým způsobem věnujete.

Je fajn, když máte i po odchodu s kým komunikovat, když lidé vědí, kdo jste, a rádi vás

potkají. Dělá vám radost, že věci, které jste rozjela, i dál dobře fungují a pacienti jsou spokojeni. To je moc krásný pocit. I proto jsem se rozhodla, že se budu po ukončení své aktivní profesní činnosti věnovat, kromě výuky na lékařské fakultě, také dobrovolnictví. Již od roku 2009 spolupracuji s Ligou proti rakovině, například na Nádorové lince. Jezdí k nám do Prahy na Bulovku lidé z celé republiky. Řeknu to asi takhle – i dnes, přes všechny pokroky, obrovské množství mediálních informací, internet atd., když člověk uslyší „máte rakovinu“, je v obrovském šoku. Hned vyvstanou otázky – co bude, kam jít, kde se dozvědět co nejvíce. Ve zdravotnickém zařízení mu sice poskytnou určité informace, ale většinou v nich má kvůli svému psychickému rozpoložení trošku zmatek, ne všechno je mu jasné. Proto je tady Nádorová linka, na kterou je možné zavolat nebo poslat e-mail, objednat si termín a přijít k nám na konzultaci. My s pacientem probereme jeho problém, poradíme, co a jak. Snažíme se každého psychicky podpořit a v rámci možností alespoň trošku uklidnit.

Chápu – i když se u nás pacientům poskytne špičková medicínská péče, na „to další“ už moc času nezbyvá.

Přesně tak. Dnešní zdravotnictví je totiž doslova zahlceno spoustou administrativní činností, která vytěšňuje čas na to, být s pacientem. A to je jedna z nejhorších věcí, která se mohla stát. Pokrok v té odborné části je totiž celkem samozřejmý, ale faktem je, že rakovina dnes není „jen“ o tom porazit ji, ale toho člověka buď vyléčit, nebo mu dát naději a pomoci mu zlepšit kvalitu dalšího života. Ale i když to víme, tak se to v praxi ne úplně daří, protože na to vlastně už nezbyvá prostor. A každý nemá to štěstí, aby měl dobré rodinné zázemí nebo přátele. Nemá se na koho obrátit, takže kdo mu zbývá? Vlastně „jen“ ten zdravotník. Proto často беру mediky na oddělení, aby byli pacientům blíž. I když mnohdy vidím, že to ze začátku pacientům i vadí, což chápu. Jsou unavení, není jim dobře a na nějakou cizí mládež nemají náladu. Ale stačí, když jim okolnosti vysvětlím, a pak, když jim jdu poděkovat za trpělivost, kterou s mediky měli, jsou většínou spokojení a rádi, že za nimi někdo přišel a naslouchal jim.

I to je určitě důležité studenty medicíny učit – vědět, jak s pacienty správně mluvit.

Rozhodně. Když říkáme, jak je psychosociální péče důležitá, měli bychom ji umět také nabídnout. Když se například lékař pacienta zeptá, jestli chce mluvit s psychologem, většinou to odmítne. A lékař mu ne vždy umí vysvětlit, že je to naprosto „normální“, stejně jako přidat při pečení do koláče cukr, a není se zač stydět.

■ **Co je paliativní ONKOLOGICKÁ TERAPIE?**

Podle WHO je paliativní péče definována jako celková léčba a péče o pacienty, jejichž onemocnění nereaguje na nutnou onkologickou léčbu.

■ **LIGA PROTI RAKOVINĚ PRAHA**

(www.lpr.cz) provozuje mj. poradenskou a konzultační službu - Nádorovou telefonní linku, kde zkušení odborníci odpovídají na jakékoli otázky týkající se nádorových nemocí a předcházení jim. Je v provozu každý pracovní den (9.00 - 16.00), mimo tuto dobu je k dispozici záznamník, případně je možno zaslat e-mail. Lze si domluvit také osobní konzultace. Telefonní číslo: 224 920 935. Další z aktivit Ligy proti rakovině jsou rekondiční pobyty, jejichž cílem je vrátit nemocným po protinádorové léčbě sebedůvěru a fyzickou kondici a poskytnout také odborné konzultace a psychoterapii. Tyto pobyty jsou Ligou proti rakovině Praha dotovány z výtěžku sbírky **Český den proti rakovině** ve výši 300 Kč na osobu a den.

■ **SRUŽENÍ AMELIE** (www.amelie-zs.cz)

poskytuje psychosociální pomoc pro onkologicky nemocné a jejich blízké. Pobočky najdete v Praze, Rakovníku, Liberci a Olomouci. Další informace a rady vám poskytne Linka Amelie na tel.čísle +420 739 004 333 (9.00-15.00) nebo na e-mailu: amelie@amelie-zs.cz. Kromě jiného Amelie pořádá také školení dobrovolníků. Přihlásit se může každý, (od 18 let) kdo má chuť pomoci a vážný zájem o dobrovolnickou práci na onkologických pracovištích (podpora dospělých pacientů např. popovídáním, četbou, procházkou atp.) ve svém volném čase bez nároku na finanční odměnu.

Líbí se mi, s jakým zaujetím své mediky „vychováváte“.

Zrovna nedávno jsme si s mužem povídali o tom, co bylo v našich profesních životech asi nejhezčí. Řekli jsme si, že si každý napíšeme na papír to své a pak si je vyměníme. A představte si, že jsme se shodli na tom, že asi nejkrásnější je mít dobré žáky. Ten pocit, že můžete někomu své vědomosti a zkušenosti předat, podělit se o ně a dát tak ještě větší smysl tomu, co jste si museli, často obtížně, cestou sami proklopýtat, je báječný. Aby pro ty další, kteří budou léčit pacienty, byla ta jejich cesta alespoň o něco lehčí.

Příští týden:
Skromná kuchyně
pana Cuketky

❖ absolvovala **1. Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy** v Praze, kde se stále věnuje výuce mediků

❖ má **čtyři atestační specializace** (interní lékařství, pneumologie, klinická onkologie a geriatric)

❖ 30 let byla ve funkci primářky **onkologického pracoviště**, 20 let ve funkci ředitelky **Odborného ústavu Na Pleši**, 8 let byla členkou výboru **České onkologické společnosti**

❖ je členkou výboru **Ligy proti rakovině**, poradkyní na **Nádorové telefonní lince**.

❖ věnuje se také **dobrovolnickým aktivitám** v občanských sdruženích a klubech seniorů (např. Amélie nebo SenSen)